

Latvija Lielbritānijā. London Book Fair 2018

Jautājumi un atbildes

2018. gadā, kad Baltijas valstis svin valstu simtgades, Latvija līdztekus Igaunijai un Lietuvai ir Londonas grāmatu tirgus goda viesu valstu statusā.

Latvijas dalību Londonas grāmatu tirgū organizē Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru, Latvijas Grāmatizdevēju asociāciju un Latvijas Rakstnieku savienību, atbalsta Kultūras ministrija.

Latvijas dalība Londonas grāmatu tirgū ir viens no nozīmīgākajiem Latvijas valsts simtgades starptautiskās programmas notikumiem, lai vēstītu par Latvijas devumu pasaulē un attīstītu Latvijas literatūru eksportu Lielbritānijā un ārvalstīs. Ar plašu norišu programmu, tulkoto grāmatu, poligrāfijas un dizaina sasniegumu prezentācijām tiks stāstīts par Latvijas literatūras un grāmatniecības sasniegumiem.

www.latvianliterature.lv

www.lv100.lv

#LV100 #LBFBaltics #iamintrovert

Kas ir eksporta platforma "Latvian Literature"?

Eksporta platforma "Latvian Literature" tika radīta, sadarbojoties trim organizācijām, – Latvijas Rakstnieku savienībai, Latvijas Grāmatizdevēju asociācijai un Starptautiskajai Rakstnieku un tulkotāju mājai. "Latvian Literature" pamatdarbība ir Latvijas dalības nodrošināšana Londonas grāmatu tirgū 2018. gadā, bet sekundāri platforma nodarbojas ar visu, kas saistīts ar Latvijas literatūras popularizēšanu ārpus mūsu valsts robežām.

Ko nozīmē viesu valsts statuss Lielbritānijas grāmatu tirgū?

Gatavošanās dalībai Londonas grāmatu tirgū, saņemot valsts finansējumu stenda satura nodrošināšanai, sākās jau 2015. gada nogalē. Šāds statuss Latvijai kopā ar Lietuvu un Igauniju piešķirts par godu visu Baltijas valstu simtgades svinībām. Tas nozīmē, ka Baltijas valstīm tirgus laikā tiks pievērsta īpaša uzmanība, nodrošinot lielāku stendu, reklāmas laukumus tirgus teritorijā, intervijas un diskusijas ar autoriem, kā arī īpaši Baltijai veltītu kultūras un profesionālo programmu. Tā veidota ar mērķi veicināt starptautisko interesi par Baltijas valstu literatūru un grāmatniecību, darbu autortiesību pirkšanu un pārdošanu, sadarbības un pieredzes apmaiņu starp Baltijas valstu un Lielbritānijas literatūras organizācijām, kā arī savstarpēju biznesa kontaktu dibināšanu.

Lai gan Baltijas valstis Londonā piedalās kā viens reģions, katrai no valstīm tirgus kontekstā ir savi individuālie mērķi. Arī Londonas grāmatu tirgum ir tradīcijas un stingras vadlīnijas, kurās katrai no valstīm jāiekļaujas, lai varētu nodrošināt dalību tirgū.

Pastiprināta uzmanība Latvijas literatūrai Londonas grāmatu tirgū tika pievērsta jau pagājušajā, 2017. gadā, un tiks nodrošināta arī gadu pēc viesu valsts statusa – 2019. gadā.

Kas ir Londonas grāmatu tirgus?

Londonas grāmatu tirgus ir vieta, kur grāmatniecības nozares profesionāļiem veidot biznesa kontaktus. Šeit tiek izdevēji un aģenti, lai pirktu un pārdotu grāmatu tiesības, kā arī pārstāvji no citiem ar grāmatniecības nozari saistītiem uzņēmumiem, sākot ar tipogrāfijām un beidzot ar elektronisko grāmatu tirgošanas vietnēm. Katra tikšanās ilgst vidēji 30 minūtes, un vienam tirgus dalībniekam ir aptuveni 6–8 šādas tikšanās dienā. Londonas grāmatu tirgū nenotiek grāmatu prezentācijas, prozas un dzejas lasījumi vai muzikāli priekšnesumi. Lielākoties tirgū norisinās semināri un diskusijas, kurās nozares pārstāvji dalās pieredzē par aktuālajām tendencēm literatūras un grāmatniecības tirgos, inovācijām, jauniem biznesa modeļiem un citām ar grāmatniecības nozari saistītām un starptautiski aktuālām tēmām.

Cik autori no katras valsts dosies uz Londonas grāmatu tirgu?

Londonas grāmatu tirgus vadlīnijas nosaka, ka no katras valsts uz tirgu dodas četri autori, kuri pārstāv dažādas paaudzes un literāros žanus. Viens no katras valsts ir "dienas autors", kuram tirgū tiek pievērsta īpaši liela uzmanība. Latviju Londonā pārstāvēs Kārlis Vērdiris, Luīze Pastore, Inga Ābele un Nora Ikstena kā dienas autors. Visu tirgus laiku autori piedalīsies diskusijās un sniegs intervijas, popularizējot gan savu daiļradi, gan Latvijas literatūru kopumā. Vēl diviem autoriem Londonas grāmatu tirgus sadarbībā ar Britu padomi Lielbritānijā piedāvā iespēju piedalīties viņu profilam piemērotā literatūras festivālā Lielbritānijā. Latvija dalībai festivālos izvirzījusi rakstniekus Osvaldu Zebri un Jāni Joņevu.

Britu padome Lielbritānijā ir Latvijas stratēģiskais partneris, kas atbild par kultūras programmu tirgus laikā, kurā piedalīsies Latvijas autori. Programmas norise tiek plānota gan tirgū, gan ārpus tā.

Ja izdevniecība, kas izdod kādu no Latvijas autoriem Lielbritānijā, pati vēlas organizēt diskusiju vai cita formāta pasākumu ar konkrētā rakstnieka dalību, tad platforma "Latvian Literature" var segt šī autora ceļa un uzturēšanās izdevumus Lielbritānijā tirgus laikā.

Kas izvēlējās autorus, kuri pārstāvēs Latviju Londonas grāmatu tirgū?

Autorus izvēlējās Sadarbības ekspertu padome Latvijas literatūras popularizēšanai ārvalstīs, kas darbojas uz sadarbības memoranda pamata (Memoranda padome). Padomes sastāvā ir Grāmatizdevēju asociācijas priekšsēdētāja Renāte Punka, Starptautiskās Rakstnieku un tulkotāju mājas valdes locekle Andra Konste, platformas "Latvian Literature" vadītāja Inga Bodnarjuka-Mrazauskas, rakstnieks Osvalds Zebris, Latvijas Rakstnieku savienības priekšsēdētājs Arno Jundze, Valsts kultūrkapitāla fonda padomes priekšsēdētāja Sigita Kušnere un Kultūras ministrijas Nozaru politikas nodaļas vecākā referente starpnozares jautājumos Līga Buševica. Memoranda padomes izvēlētajiem autoriem jāsaņem apstiprinājums arī no Londonas grāmatu tirgus un Britu padomes Lielbritānijā.

Kas izvēlas grāmatas, kuras atradīsies stendā Londonas grāmatu tirgū?

Latvijas nacionālo literatūras un grāmatniecības stendu Londonas grāmatu tirgū nodrošina Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA). LIAA atbild par stenda dizaina un uzbūves iepirkumiem. Grāmatas nacionālajam stendam piesaka izdevēji, poligrāfi un ar literatūru saistītās organizācijas. Pieteikšanās procesam administrē LIAA. Grāmatas var pieteikt tās izdevniecības un organizācijas, kas ir oficiālie LIAA stenda dalībnieki.

Vai gatavošanās vairākus gadus notiek tikai tāpēc, lai šogad pārstāvētu Latviju Londonas grāmatu tirgū?

Nē. Bagātīga programma, iesaistot tos Latvijas autorus, kuru darbi iznāks Lielbritānijā, tiks piedāvāta visa 2018. gada garumā. Šajā laikā Latvijas rakstnieki piedalīsies semināros, lasījumos, diskusijās, grāmatu prezentācijās, performancēs, darbnīcās un citos ar literatūru saistītos notikumos visā Lielbritānijā.

Ar pilnu pasākumu programmu tuvākajā laikā varēs iepazīties platformas "Latvian Literature" mājaslapā www.latvianliterature.lv

Platformas "Latvian Literature" stratēģija gatavošanās procesā iekļāva:

- šo projektu izmantot kā atspēriena punktu stabilas literatūras eksporta platformas izveidei, kas darbotos ilgtermiņā arī pēc dalības Londonas grāmatu tirgū;
- vismaz 25 grāmatu tiesību pārdošanu Lielbritānijas izdevniecībām trīs gadu laikā (darbu uzsākot, angļu valodā bija tulkoti tikai divu Latvijas autoru darbi). Turklāt angļu valoda paver plašākas iespējas un izredzes pārdot šos darbus arī uz citām valodām, kā arī nereti grāmatas tiek izplatītas citās angliski runājošajās zemēs;
- izveidot ilgtermiņa sadarbību ar literatūras organizācijām un izdevniecībām Lielbritānijā, kas balstās uz autoru mobilitāti, kopīgiem projektiem, tulkošanas darbnīcām, pieredzes apmaiņas un Latvijas literatūras nozares profesionāļu kapacitātes celšanas aktivitātēm;
- veidot pozitīvu publicitāti Latvijas literatūrai kopumā.

Kā tiek izvēlēti autori, kuru grāmatas tiks izdotas angļu valodā Lielbritānijā?

Grāmatas, kuras izdot, izvēlas Lielbritānijas izdevniecības saskaņā ar savu izdevējdarbības profilu un interesēm. Lai pretendētu uz Latvijas valsts līdzfinansējumu grāmatas izdošanai, izdevniecībai ir jāparaksta nodoma protokols par konkrētā darba izdošanu Lielbritānijā, jānorāda tulkotājs, kā arī jāiesniedz tā mārketinga plāns. Piecu ekspertu komisija izvērtē Lielbritānijas izdevniecību projektu pieteikumus un lem, vai valsts līdzfinansējumu ir piešķirams.

Kā Lielbritānijas izdevniecības uzzina par Latvijas literatūras darbiem?

Platformas "Latvian Literature" uzdevumā ar Latvijas literatūras darbu pārdošanu nodarbojas trīs literārie aģenti – Vilis Kasims, Žanete Vēvere-Paskvalīni un Džeids Vils, kuru darbs tiek finansēts no valsts budžeta līdzekļiem. Aģenti pamatā strādā ar Latvijas eksportspējīgāko darbu – "Books to Fall For" katalogu –, taču tad, ja ir jūtama potenciāla interese no konkrēta izdevēja, viņi piedāvā informāciju par tiem darbiem, kuri katalogā nav iekļauti. Aģentu uzdevums ir izveidot saikni starp darba tiesību turētāju un potenciālo izdevēju ārvalstīs, veicinot darba tiesību pārdošanu.

Latvijā lielākā daļa darbu izplatīšanas tiesību pieder izdevniecībām, kas atkarībā no katra kapacitātes un intereses nodarbojas ar šo darbu tiesību pārdošanu. Izdevniecību pārstāvji var pretendēt uz valsts atbalstu dalībai starptautiskos tirgos, lai dotos turp tikties ar ārvalstu izdevējiem. Platforma "Latvian Literature" ir organizējusi vairākas britu izdevēju vizītes, savedot kopā līdzīga profila Lielbritānijas un Latvijas izdevniecības, kā arī sniedzot britu kolēģiem ieskatu Latvijas literatūrā kopumā. Būtisku ieguldījumu izdevniecību ieinteresēšanā par konkrētiem darbiem nereti veic tulkotāji, pildot literatūras vēstnešu funkcijas ārvalstīs.

Kā notiek darbu tiesību pārdošana?

Tas ir konsekventa un laikietilpīga darba rezultāts. Sākumā jāiegūst ārvalstu izdevēju kontakti un uzticība. Rūpīgi jāizpēta izdevniecību profili, lai piedāvātu tieši to darbu, kas viņiem varētu būt interesants. Izdevniecībai, kas izdod bērnu bilžu grāmatas ar neliela teksta apjomu, nav nozīmēs piedāvāt cita profila literārus darbus. Tālākais process ir starptautiskajos grāmatu tirgos vai citos pasākumos. Pakāpeniski veidojot ilgtermiņa attiecības vairāku gadu garumā, ir sasniedzami darba augļi – ārzemēs iznākušie darbi. Latvija šajā ziņā vēl ir tikai ceļa sākumā, taču – mērķtiecīgi ejam uz priekšu.

Kas ir kampaņa #iamintrovert?

Kampaņa #iamintrovert tika izveidota pagājušā gada sākumā ar mērķi popularizēt Latvijas literatūru Lielbritānijā un citviet pasaulē, kā arī lepoties ar Latvijas literatūras tulkojumiem šeit, Latvijā. Ņemot vērā, ka vairums Latvijas rakstnieku nejūtas komfortabli sociālās situācijās, kampaņas autorei Unai Rozenbau- mai radās ideja nosacītu defektu padarīt par efektu. Tāpēc mēs atklāti sakām – jā, mēs esam introverti,

bet tieši tāpēc esam labi rakstnieki. Kampanjas ietvaros līdz šim, balstoties uz introvertu speciskajām iezīmēm, izveidota leģenda, kas iemiesota introverta garderobes akcijā pagājušā gada stendā Londonā, video rullīšos sociālajos tīklos, introvertu alus līnijas izveidē, komiksu sērijā par introvertu rakstnieku, introvertu kreklu apģērbu līnijā, kā arī introvertu latviešu rakstnieku pusdienu akcijā Latvijas restorānos.

Kā tiek izvēlēti autori dažādām mārketinga aktivitātēm?

Šobrīd mārketinga aktivitātēs pamatā tiek iesaistīti tie autori, kuru darbi tiks vai jau ir izdoti Lielbritānijā.

Kā vēl Latvijas autori tiks popularizēti Lielbritānijā?

Janvāra beigās Latvijā notiks otrā britu žurnālistu vizīte. Šobrīd visām Baltijas valstīm noris sadarbība ar britu mārketinga aģentūru "Midas", kā arī ASV un Lielbritānijā bāzētu izdevumu "Publishers Weekly". Paralēli tiek veidota sadarbība ar organizācijām Lielbritānijā, kas ir gatavas palīdzēt ar publicitāti ar Latvijas literatūru saistītos pasākumos.

Kādi ir līdz šim sasniegtie rezultāti?

- Pārdotas 37 darbu tiesības izdošanai Lielbritānijā, no kuriem jau iznākuši ir pieci darbi: Paula Bankovska "18", Noras Ikstenas "Mātes piens", Ineses Zanderes "Trīs draugi vienas upes krastā", Dainas Tabūnas "Pirmā reize" un Ievas Flamingo "Skaļā klase".
- Lielbritānijā iznākuši arī divu britu autoru darbi ar Latvijas ilustratoru – Elīnas Brasliņas un Annas Vaivares – veidotām ilustrācijām.
- Radīts katalogs "The Horse" ar 20 Latvijas autoru un ilustratoru darbiem.
- Platformas "Latvian Literature" organizētie pasākumi:
 - ▶ 2 starptautiskas konferences par grāmatu dizainu;
 - ▶ 4 starptautisku profesionāļu semināri par tiesību pārdošanu;
 - ▶ 1 tulkotāju tikšanās un informatīvs seminārs tulkotājiem no latviešu un citām valodām, kopā 11 dalībnieki;
 - ▶ 3 starptautiskas atdzejas darbnīcas ar 25 Latvijas un Lielbritānijas dalībniekiem;
 - ▶ 2 prozas tulkošanas darbnīcas tulkotājiem no latviešu uz angļu valodu, kopā 15 tulkotāji un 4 darbnīcu vadītāji;
 - ▶ 5 britu izdevēju vizītes ar 42 grāmatu izdevējiem un literatūras un grāmatniecības žurnālu redaktoriem;
 - ▶ 2 britu žurnālistu vizītes;
 - ▶ 95 Latvijas literatūras un grāmatniecības nozares profesionāļu mobilitāte (autori, tulkotāji, izdevēji, organizāciju, mediju un menedžmenta pārstāvji).

Par Latvijas valsts simtgadi

Sabrūkot impērijām, pēc Pirmā pasaules kara dzima Latvijas valsts un uzsāka strauju attīstības ceļu. Latvija tapa mērķtiecīgā un pašreizējā ceļā, dibinot demokrātisku un neatkarīgu valsti. Latvija vienmēr ir bijusi Eiropas valsts, šī kultūras un vērtību telpas dalībniece, atbildīgs starptautiskais partneris un aktīva starpkultūru attiecību veidotāja. Latvijas valsts simtgade ir nozīmīga, lai plaši vēstītu par Latvijas devumu pasaulē, dotu ieguldījumu Latvijas nākotnē. Valsts simtgade ir vērienīgākais notikums mūsdienu Latvijas vēsturē, to atzīmēsime vairāk nekā 1000 dažādām norisēm visā Latvijā un 70 pasaules valstīs.

Papildu informācija:

ANETE KONSTE E-pasts: info@latvianliterature.lv Tālr. 26123819